

- 1998** parlamentní volby znamenají porážku pro koalici levého středu vedenou SDSM; vládní koalici společně vytvářejí makedonští a albánští nacionalisté; poprvé v dějinách má země pravicového premiéra – stává se jím Ljubčo Georgievski
- 1999** krize v Kosovu; Makedonie čelí vlně přes 300 000 uprchlíků z řad kosovských Albánců
- 1999** kandidát pravice Boris Trajkovski vítězem prezidentských voleb
- 2001** šestiměsíční konflikt mezi albánskými povstalci z NLA a makedonskými bezpečnostními silami na severozápadě země; ukončen podepsáním mírových *Rámcových (Ohridských) dohod* za mezinárodního zprostředkování (EU, NATO)
- 2001** parlament schválil 15 ústavních změn, které předjímají výrazné zlepšení práv etnických Albánců
- 2002** parlamentní volby znamenají vítězství makedonské levice a strany šéfa bývalé NLA v Makedonii; sestavení společné vládní koalice vedené Brankem Crvenkovskim
- 2003** zveřejněny údaje o sčítání lidu z roku 2002: etnických Makedonců 64,18 %, etnických Albánců 25,17 %. Žádná jiná národnostní menšina nepřesáhla 4 % podíl
- 2004** tragická smrt prezidenta Borise Trajkovského; novým prezidentem Makedonie zvolen Branko Crvenkovski
- 2004** schválen kontroverzní zákon o hranicích opštín
- 2005** EU udělila Makedonii statut kandidátské země
- 2006** v parlamentních volbách zvítězila opoziční pravice. Vládu sestavil lídr VMRO-DPMNE Nikola Gruevski s DPA Arbena Xhaferiho. Proti tomu ostře protestovali Albánci kolem Ali Ahmetiho a DUI
- 2006** velvyslankyně USA v Makedonii uvedla, že by Makedonie mohla roku 2008 obdržet pozvánku do NATO
- 2008** na summitu NATO v Bukurešti zablokovalo Řecko vstup Makedonie do aliance

Encyklopedické heslo

■ **Oficiální název:** v mezinárodních organizacích: FYROM (Bývalá jugoslávská republika Makedonie, *Former Yugoslav Republic of Macedonia*); v bilaterálních vztazích je vesměs akceptován oficiální název země: Republika Makedonie (RM).

■ **Rozloha:** Republika Makedonie (FYROM), téměř totožná s historickou Vardarskou Makedonií, zaujímá dnes plochu 25 713 km².

Historické území Makedonie zároveň zahrnuje i další oblasti za hranicemi země: Egejská Makedonie (severní Řecko – hlavní město Soluň/Thessaloniky) má 34 231 km² a Pirinská Makedonie (jihozápadní Bulharsko – hlavní město Blagojevgrad) má rozlohu 6 449,5 km².

■ **Počet obyvatel:** 2 022 547 (sčítání lidu z roku 2002); v průměru asi 82 obyvatel na km².

■ **Hlavní město:** Skopje (albánsky Shkup); leží na řece Vardar v severní části země a má přes 0,5 milionu obyvatel.

■ **Další významná města:** Bitola, Kumanovo, Tetovo, Prilep, Veles, Gostivar, Ohrid aj.

■ **Správní dělení:** původních 34 opštín, změněných roku 1996 do 123 municipálních jednotek, bylo na základě Rámcové dohody (od srpna 2004) reorganizováno do 85 opštín a tzv. velkého Skopje.

■ **Jazyk:** makedonština (údajně 100 %, ovšem zejména pro část albánských uprchlíků z Kosova to neplatí), albánština (25 %), ostatní menšiny nejsou zohledněny. Je možné, že se domluvíte anglicky, německy nebo i jiným jazykem (např. rusky), avšak dobrá znalost cizích jazyků není u většiny obyvatelstva samozřejmostí. Základní znalosti cyrilice usnadní návštěvníkovi orientaci v zemi.

■ **Národnostní složení:** Makedonci (64,18 %), Albánci (25,17 %), Turci (3,85 %), Romové (2,66 %), Srbové (1,68 %), Bosňáci (0,84 %), Arumuni (0,48 %), podle sčítání 2002.

■ **Měna:** od 1993 (nový) makedonský denár (MKD), 1 euro = 60 MKD.

■ **HDP** (2006): 6,2 mld. USD na osobu v převodu na kupní sílu (26 % EU „pětadvacítka“).

■ **Sousední státy:** Albánie (západ, hranice 151 km), Kosovo (severozápad, hranice 159 km), Srbsko (sever, hranice 62 km), Bulharsko (východ, hranice 148 km), Řecko (jih, hranice 228 km).

■ **Náboženství:** pravoslaví (65–70 %, Makedonci, Srbové), islám (cca 26–30 %, Albánci, Torbešové, Bosňáci), ostatní (4 %, katolíci, protestanti, ostatní náboženství).

■ **Politické zřízení:** Makedonie je od roku 1991 nezávislým státem. V čele země je prezident, vláda a jednokomorový parlament (120členný).

Makedonie je parlamentní demokracií s pluralitním systémem politických stran. Přímou volený prezident je vrchním velitelem ozbrojených sil, jeho pravomoci jsou ale omezené, hlavním exekutivním orgánem v zemi je vláda.

■ **Hlavní politické strany:** Sociálně demokratický svaz Makedonie (*Socijaldemokratski Sojuz na Makedonija* – SDSM), Vnitromakedonská revoluční organizace-Demokratická strana makedonské národní jednoty (*Vnatrešno-Makedonska Revoluciona Organizacija-Demokraska Partija za Makedonsko Nacionalno Edinstvo* – VMRO-DPMNE), Demokratický svaz pro integraci (*Demokraska Unija za Integracija/Bashkimi Demokratik per Integrim* – DUI/BDI), Demokratická strana Albánců v Makedonii (*Demokraska Partija na Albancite/Partia Demokratike Shqiptare* – DPA/PDSh), Strana demokratické prosperity (*Partija za Demokratski Prosperite/Partia e prosperiteti demokratike* – PDP/PPD).

■ **Hlavní média:** **Tisk (deníky):** *Nova Makedonija*, *Dnevnik*, *Fakti*, *Makedonija Denes*, *Makedonski Sport*, *Utrinski Vesnik*, *Vest*, *Špic* (první makedonský deník zdarma).

(**týdeníky:**) *Fokus*, *Forum*, *Start*, *Kapital*, *Lobi*, *Roma Times*.

Televize: MTV, A1, Sitel TV, Kanal 5.

Rádia: Makedonský rozhlas, Antenna 5, Kanal 77, Radio Ros.

Tiskové agentury: Makfax, Makedonská informační agentura (MIA), Makedonské informační centrum (MIC).

Webové zpravodajství: On.net, Tema1.net.

■ **Průměrná nadmořská výška:** 850 m. n. m.

■ **Nejvyšší hora:** Velký Koráb (2 764 m n. m.) v pohoří Koráb na makedonsko-albánské hranici. Další hory a pohoří: Titov vrh (2 747 m n. m.) v pohoří Šar Planina na makedonsko-albánsko-kosovském pomezí. Pelišter (2 601 m) v pohoří Baba na jihu země nedaleko hranic s Řeckem. V centrální Makedonii na jih od hlavního města se rozkládá horský systém Jakupica s nejvyšším vrcholem Solunska glava (2 540 m). Tato pohoří patří do Dinárských Alp, které protínají Makedonii na západě země od severu na jih. Do východní části země zasahují Rodopy s několika pohořími (Osogovské, Malesevské), jejichž hory ale už nedosahují výšek hor na západě země. Makedonie je hornatou zemí z plných 80 %.

■ **Podnebí:** mírně kontinentální. Suché, dlouhé a velmi teplé léto. Zima bývá relativně chladná a vlhká. Srážkové úhrny jsou v západní části země vyšší než ve východní.

■ **Řeky:** Vardar (388 km, z toho 301 km v Makedonii), Crn Drim (Černý Drim), Crna Reka (Černá řeka), Lepenec, Pčinja, Radika, Strumica.

■ **Nejvýznamnější jezera:** Ohridské jezero (přes 350 km² ve výšce 695 m n. m.), Prespanské jezero (855 m n. m.).

■ **Národní parky:** Pelišterský (9 000 ha, jih), Mavrovo (73 000 ha, severozápad) a Galičica (22 750 ha, severozápad).

■ **Ceny:** Cenová hladina v Makedonii je velmi přijatelná – zhruba odpovídá cenám v České republice, posilující koruna je pro turisty výhodná.

■ **Důležitá telefonní čísla:** volací předčísli + 389 Makedonie (FYROM), 02 (Skopje); policie 192; hasiči 193; první pomoc 194; informace 1888

■ **Jídlo a pití:** *skara* – grilované maso; příloha musí být velmi často objednána zvlášť. I u nás dobře známý *Šopský salát* – míchaný salát z okurek, rajčat a na něm strouhaný bílý sýr (*sirenje*). *Tarator* – studená polévka z jogurtu, okurek a česneku. Jako všude na Balkáně i zde je na každém rohu k dostání *burek*, pečivo z listového těsta plněné zelím, masem, sýrem, špenátem nebo jinou náplní. Sladkovodní ryby – nejlepší v Ohridu, např. ohridský pstruh. *Rakija* patří k národnímu pití. Jedná se o silnou pálenku z hroznů. Pivo – k nejrozšířenějším patří *Skopsko*, kvalitou přinejmenším srovnatelné je *Dab*, ale oblíbené jsou zde i zahraniční značky, např. slo-

Makedonská hymna

DENES NAD MAKEDONIJA

*Denes nad Makedonija se ragja
novo sonce na slobodata*

*Makedoncite se borat
za svoite pravdini!*

*Makedoncite se borat
za svoite pravdini!*

*Odnovo sega znameto se vee
na Kruševskata Republika*

Goce Delchev, Pitu Guli

Dame Gruev, Sandanski!

Goce Delchev, Pitu Guli

Dame Gruev, Sandanski!.

*Gorite Makedonski shumno peat
novi pesni, novi vesnici*

Makedonija slobodna/slobodna zhivee!

Makedonija slobodna/slobodna zhivee!

DNES NAD MAKEDONIÍ

**Dnes v Makedonii, zrodilo se
nové slunce svobody,**

Makedonci bojují

za svá práva,

Makedonci bojují

za svá práva!

Od této chvíle, vlajka vlaje

v Kruševské republice,

Goce Delchev, Pitu Guli

Dame Gruev, Sandanski!

Goce Delchev, Pitu Guli

Dame Gruev, Sandanski!

Planoucí makedonské lesy pějí

nové písňe, nové zprávy.

Makedonie je osvobozena. Ať žije svoboda!

Makedonie je osvobozena. Ať žije svoboda!

Přehled představitelů moderní Makedonie

Tajemníci Ústředního výboru KS Makedonie

(od roku 1952 oficiálně Svaz makedonských komunistů)

1941–1963 Lazar Kolisevski

1963–1969 Krste Crvenkovski

1969–1982 Angel Čemerski

1982–1984 Krste Markovski

1984–1986 Milan Pančevski

1986–1989 Jakov Lazarovski

1989–1991 Petar Gošev

Prezidenti nezávislé Makedonie

1991–1999 Kiro Gligorov

1995 Stojan Andov (zastupoval Gligorova v době těžkého zranění po atentátu)

1999–2004 Boris Trajkovski

od 2004 Branko Crvenkovski

Premiéři nezávislé Makedonie

1991–1992 Nikola Kljusev

1992–1998 Branko Crvenkovski

1998–2002 Ljubčo Georgievski

2002–2004 Branko Crvenkovski

2004 Radmila Šekerinska (úřadující premiér poté, co se stal Crvenkovski prezidentem)

2004 Hari Kostov

2004 Radmila Šekerinska (úřadující premiér po rezignaci H. Kostova)

2004–2006 Vlade Bučkovski

od 2006 Nikola Gruevski